

Coincidències i desavinences entre les estratègies de gestió de biblioteques universitàries i les directrius marcades per consorcis i institucions europees vers el patrimoni bibliogràfic patrimonial

MEI

II, vol. 4

n° 6

Victòria Rodrigo Fuentes

Biblioteca Central Xavier Amorós de Reus

7c|b|w|g|u|b|X|g|j|f|y|a|y|b|g|v|k|y|b|'a|U|j|Y|a|y|b|g|f|U|j|Y|g|i|b|j|Y|g|l|m|U|f|Y|g|b|X|
h|Y|i|j|X|Y|b|g|f|v|k|y|b|g|f|U|b|X|i|f|c|U|b|j|g|l|i|h|c|g|l|c|h|Y|Y|j|U|Y|V|c|f|U|j|W|
\\Y|U|Y

Resum

En aquest estudi volem mostrar com algunes biblioteques, contretament les universitàries, estan gestionant una nova realitat virtual, la que suposa la digitalització dels seus fons bibliogràfics antics i l'accessibilitat que ofereixen a aquests documents a través d'Internet. Les biblioteques seleccionades per aquest treball són: la Biblioteca de la Universidad Complutense de Madrid, la Biblioteca de la Universitat de Barcelona i la Bibliothèque de la Sorbonne Universités de Paris, totes elles referents per la seva col·lecció de patrimoni bibliogràfic. Analitzarem i compararem les diferents estratègies que segueixen aquestes institucions per dur a terme la gestió dels seus fons patrimonials. Així com tractarem el suport que reben aquestes dels organismes que les representen i com l'apliquen en els seus plans de treball.

Recibido el
15-07-2013

Aceptado en
14-09-2013

Paraules clau:

Biblioteques universitàries, Fons antics, Col·leccions bibliogràfiques patrimonials, Digitalització, Accessibilitat a Internet, Estratègies, Gestió, Consorcis, Models de gestió, Usuaris, Recerca i investigació.

Abstract

In this study we show how some libraries, concretely the academic ones, are managing a new virtual reality, which is the oldest digital library collections and their accessibility offered to these documents via the Internet. The libraries selected for this work are: the Library of the Universidad Complutense de Madrid, the Library of the Universidad de Barcelona and the Bibliothèque de la Sorbonne University of Paris, all relating to the collection of bibliographic heritage. The different strategies that these institutions continue to carry out the management of its assets are analyzed and compared. The support they receive from these organizations that represent and how they apply in their work plans will be discussed as well.

Keywords

Academic libraries, Ancient holdings, Heritage bibliographic collections, Digitization, Internet accessibility, Strategies, Management, Partnership, Management models, Users, Research.

1.-Introducció

Sense dubte el patrimoni bibliogràfic constitueix una de les principals expressions del pensament cultural de la humanitat, i és un dret universal l'accés al mateix. També, és obligació de cada generació conservar-lo i transmetre'l a les següents. Les biblioteques són les institucions més

adients per realitzar les tasques de conservació i de difusió d'aquest patrimoni.

Fins l'arribada de les tecnologies digitals a les biblioteques, per salvaguardar aquesta memòria, l'accés i consulta a aquesta documentació ha estat sovint supeditada a l'edició de facsímils o a la consulta "in situ" d'aquests textos.

Això ha fet que aquesta documentació hagi estat poc estudiada i que el seu l'avanç en investigació hagi estat més lent a pesar de la seva importància per l'estudi de matèries relacionades amb el món de la cultura o de la ciència. La funció de la conservació prevalia davant de la difusió.

Internet ha cap girat aquesta realitat i ha fet que moltes biblioteques es decidissin a digitalitzar els seus fons antics, tant per la seva conservació com per la seva accessibilitat sovint gratuïta als internautes, doncs aquests projectes compten amb el suport de institucions públiques tant d'àmbit estatal com d'àmbit internacional.

Algunes d'aquestes biblioteques es troben a les universitats, doncs són moltes les que són posseïdores d'un important patrimoni bibliogràfic. Segons l'estudi de Moralejo Álvarez (2003), a l'estat espanyol aquestes biblioteques són setze¹, dotze públiques i quatre privades.

2.-Metodologia

Tres són les biblioteques universitàries objecte d'estudi en aquest informe: una catalana, una madrilenya i una francesa, els consorcis dels que són membres i dues institucions relacionades amb el món bibliotecari d'àmbit europeu. S'analitzaran, com ja hem indicat anteriorment, els seus plans estratègics i en particular com aquests reflecteixen la gestió dels seus fons bibliogràfics patrimonials. També s'identificaran els elements que puguin ser utilitzats per fer una anàlisi comparativa. Concretament s'intentarà centrar l'atenció en tres qüestions:

En iniciatives, models de gestió i conceptes clau en el desenvolupament de polítiques de gestió orientades als patrimoni bibliogràfic d'aquestes organitzacions.

La tria de les institucions que estudiarem ha estat fruit d'una recerca prèvia que, sobre la qüestió, s'ha fet a través d'Internet². L'accés per Internet i en obert d'aquesta informació ha estat determinant en la nostra elecció, ja que sense aquestes opcions, el treball no s'hauria pogut realitzar.

A l'hora de seleccionar les biblioteques universitàries d'àmbit estatal, s'ha optat per les dues més importants segons el seu patrimoni bibliogràfic, és a dir: la Biblioteca de la Universidad Complutense de Madrid i la Biblioteca de la Universitat de Barcelona; així com els organismes que les representen i dels que formen part: el Consorci de Biblioteques Universitàries de Catalunya i REBIUN.

Com a biblioteca europea, la Bibliothèque de la Sorbonne Universités de Paris, per ser referent a França per la seva col·lecció de patrimoni bibliogràfic, i l'organisme a

qui s'acull, el Consortium universitaire de périodiques numériques (Couperin).

A nivell europeu, aquestes biblioteques estan representades dos organismes: per la League Bibliothèques Européennes de Recherche LIBER i el Consorci de Biblioteques d'Investigació Europees CERL, que també seran estudiats.

D'altra banda, també seran referenciades altres institucions que, sense tenir un paper de protagonista principal, són d'interès. Ens referim a: La Biblioteca Digital de Catalunya, la base de dades RACO i Memòria Digital de Catalunya. Doncs, aquestes formen part del teixit bibliotecari del nostre país i especialment vinculat a les biblioteques i fons bibliogràfic patrimonial.

Fa algun temps, el 2002, Tommaso Giordano ja va escriure un article, *Library Consortium Models in Europe: a Comparative Analysis*. Alexandria, on realitzava una anàlisi comparativa sobre models de consorcis de biblioteques a Europa oferint una important contribució a la descripció d'aquests. Tanmateix aquesta comparació només es limita al consorcis sense contemplar ni les biblioteques ni cap altre organisme relacionat. En canvi aquests estudi, l'hem dissenyat en horitzontal, focalitzant l'atenció en la vinculació existent biblioteques-consorcis-associacions i els seus models de gestió.

L'informe està dividit en dues parts, en una primera es presenten les diferents entitats, amb una petita introducció històrica de la institució i una breu descripció dels fons, en el cas de les biblioteques, i de continguts, en el cas de les institucions. Servirà per contextualitzar i destacar els objectius i línies estratègiques que recullen els seus plans estratègics en el marc de fons bibliogràfic patrimonial. En una segona part, s'analitzaran i compararan les iniciatives, models i factors claus de les tres biblioteques.

3.-Biblioteques i institucions.

3.1 Biblioteca Històrica “Marqués de Valdecilla” de la Universitat Complutense de Madrid (BH-BUCM)

La Biblioteca Històrica és una de les trenta-tres biblioteques de la Biblioteca de la Universidad Complutense de Madrid. Es va crear a l'any 2000 quan es van centralitzar tots els fons antics de totes les facultats a l'edifici del Marqués de Valdecilla al carrer del Noviciado, que havia estat remodelat i condicionat.

La Biblioteca Històrica de la Universidad Complutense és la segona biblioteca de Madrid en quan a volum de llibres anteriors al segle XIX, després de la Biblioteca Nacional, i ocupa un lloc entre les cinc primeres biblioteques d'Espanya. Amb una col·lecció de 6.100 manuscrits, 732 exemplars incunables i un volum d'impresos dels segles XVI a XVIII i fins el 1830, que s'aproxima als 100.000. A més d'estampes, gravats i diferents arxius personals. Una col·lecció que procedeix de les institucions d'ensenyament, que al llarg de la seva història han conformat l'actual Universitat Complutense, i també d'algunes donacions.

MISSIÓ:

El Patrimoni Bibliogràfic de la BUC és un dels valors estratègics més rellevants de la biblioteca i exigeix el compliment d'una responsabilitat social de salvaguarda que el diferencia de la resta de les col·leccions, formades, no només per a la seva conservació, sinó també per a servir de recolzament a la formació i investigació. És per això que la missió de la línia de Patrimoni Bibliogràfic ha de dirigir-se, fonamentalment, a la conservació i difusió de les riques col·leccions de la BUC.

OBJECTIUS:

La BUC posseeix dels patrimonis bibliogràfics més fecunds i valuosos del conjunt de les biblioteques universitàries espanyoles, constituint un dels patrimonis més rics d'Europa. En l'exercici d'aquest Pla Estratègic (PE) , i continuant les accions i millores formulades en el Pla anterior, la BUC es fixa com a objectiu fonamental la conservació i difusió del seu patrimoni, mitjançant accions destinades a completar la descripció i catalogació de les col·leccions singulars a enfortir els projectes de digitalització; a potenciar el suport a la docència i investigació d'aquesta matèria; o a promocionar el seu valor i riquesa entre altres.

Una línia del seu PE està, totalment, destinada la Patrimoni bibliogràfic, la línia 7:

- Difondre i impulsar les polítiques de conservació i preservació del patrimoni bibliogràfic i documental.
- Completar la descripció i catalogació de les col·leccions singulars.
- Potenciar el coneixement, accés i difusió de les col·leccions del patrimoni bibliogràfic.
- Enfortir els projectes de digitalització del patrimoni bibliogràfic
- Potenciar el recolzament a la docència i investigació en matèria de patrimoni bibliogràfic
- Promocionar el valor i riquesa del patrimoni bibliogràfic complutense en la societat.

Cada objectiu comporta una sèrie d'accions, entre aquestes poden destacar: la de formació de personal, l'elaboració d'un pla de prevenció i actuació davant sinistres, la desenvolupar una base dades d'antics posseïdors, la millora de l'accés web, crear exposicions, impulsar publicacions sobre patrimoni, continuar amb projectes de digitalització, actualitzar i unificar software per poder integrar-se a programes nacionals i internacionals, col·laborar amb els investigadors i participar en activitats docents, fomentar les donacions o participar en actes professionals (REBIUN, IFLA, CERL...).

3.2 CRAI- Biblioteca de Reserva. Universitat de Barcelona (CRAI-BR)

La importància de la Biblioteca de Reserva rau en el nombre i la riquesa dels volums que custodia. Arran de les lleis desamortitzadores dels béns eclesiàstics del 1835, el fons de les biblioteques conventuals de Barcelona, riquíssim en manuscrits, incunables

i impresos dels segles XVI al XVIII, s'aplegà a la Universitat per formar una gran Biblioteca Pública. Aquests llibres constitueixen, avui, el gruix de la col·lecció de Reserva. A aquest fons s'afegeix una important col·lecció de gravats i pergamins, i algunes donacions, com la Grewe de cuina i gastronomia.

Centre de Recursos per a l'Aprenentatge i la Investigació. CRAI-UB

El Centre de Recursos per a l'Aprenentatge i la Investigació de la Universitat de Barcelona (CRAI-UB) es crea a principis de 2004, davant de la necessitat d'adaptar les biblioteques universitàries al nou Espai Europeu d'Educació Superior (EEES) i a l'Espai Europeu de Recerca (ERA) en què es configura un nou marc d'ensenyament universitari basat en l'aprenentatge, la recerca, el desenvolupament i la innovació.

Així mateix, es pretén aconseguir que el pla estratègic esdevingui un element de cohesió del CRAI per a la consecució dels seus objectius, de manera que permeti posicionar-lo com un referent de prestigi en l'àmbit de la gestió de la informació i la documentació en el marc de les universitats europees, així com una unitat de suport clau per assolir els objectius estratègics de la UB.

El projecte Horitzó 2020 té com a objectiu, en el marc del sistema universitari de Catalunya, altament cohesionat i competitiu internacionalment, fer de la Universitat de Barcelona una de les institucions més reconegudes en l'àmbit europeu pels ensenyaments de prestigi i qualitat, per l'alt nivell científic i pel caràcter innovador, perquè es converteixi en una universitat de referència global amb vista al 2020.

MISSION:

El CRAI dóna suport a la docència, l'aprenentatge, la investigació i la formació integral de les persones, facilita l'accés i la difusió dels recursos d'informació, ofereix serveis de qualitat i col·labora en els processos de creació del coneixement, contribuint en la consecució dels objectius acadèmics i científics de tota la comunitat de la UB.

OBJECTIU:

Els objectius plantejats en el projecte es basen a disposar d'una guia estructurada per millorar, innovar i assolir l'excel·lència en l'àmbit de la gestió dels recursos per a l'aprenentatge i la investigació.

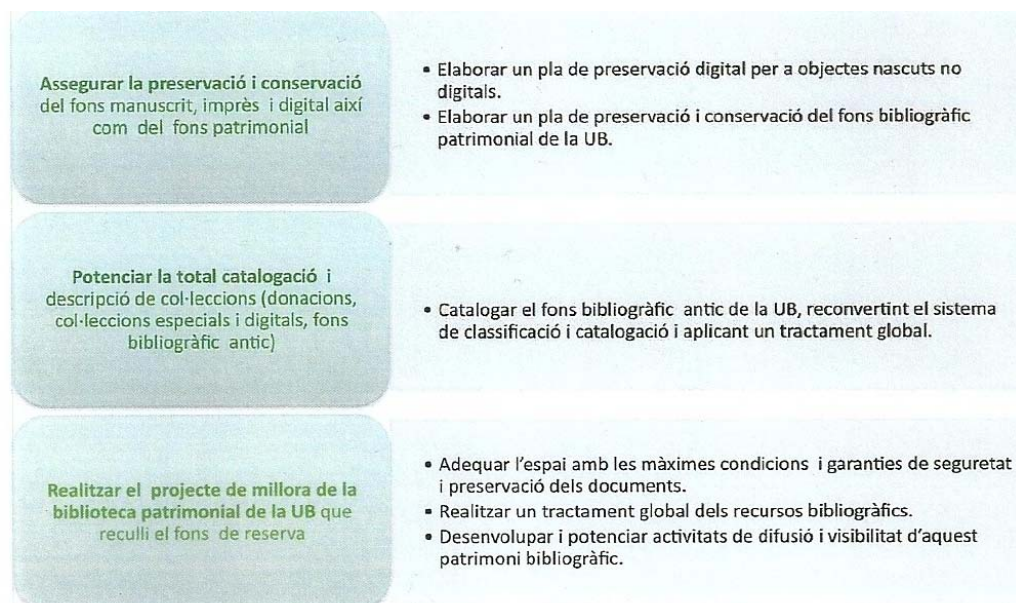
El CRAI de la UB integra els serveis de biblioteca, suport a la docència i suport a la recerca. El Centre de Recursos per a l'Aprenentatge i la Investigació disposa d'un Pla estratègic que contempla els eixos estratègics i els objectius generals que determinen les línies d'actuació per als propers quatre anys.

Línia 3: Realitzar una gestió eficaç del patrimoni bibliogràfic de la UB

- Realitzar accions orientades a la total catalogació i descripció de les col·leccions.
- Digitalitzar el patrimoni bibliogràfic, continuant amb els projectes actuals existents i col·laborant en projectes d'àmbit nacional i internacional.

- Garantir la conservació del patrimoni i fons bibliogràfic de la UB en les millors condicions possibles.
- Organitzar i gestionar els recursos informacionals de la UB.

Els objectius detallats i les accions associades:

Font: Projecte Oracle. CRAI-UB. Pla estratègic 2011-2014

3.3 Consorci de Biblioteques Universitàries de Catalunya (CBUC)

El CBUC es va constituir a finals de 1996 com un organisme públic amb personalitat jurídica pròpia i des de llavors s'ha consolidat com un element essencial del sistema bibliotecari català.

El CBUC, és va crear bàsicament per crear i mantenir el Catàleg Col·lectiu de les Universitats de Catalunya (CCUC), però també ha pogut desenvolupar activitats de cooperació com el programa de préstec interbibliotecari i finançar altres programes com (compres conjuntes d'equipament, formació, benchmarking...) i es va encapçalar el projecte de la Biblioteca Digital de Catalunya.

Té una Oficina Tècnica, i funciona a partir de nombrosos grups de treball.

Els membres dels CBUC el formen les universitats públiques catalanes³ i la biblioteca de Catalunya i són membres associats les biblioteques universitàries d'àmbit privat⁴ i el Departament de Cultura de la Generalitat, el Museu Nacional d'Art de Catalunya i el Museu d'Art Contemporani de Barcelona.

MISSIÓ:

La missió del CBUC és la de millorar els serveis bibliotecaris a través de la

cooperació.

Des del 1999 el CBUC té un Pla de treball anual, i el del 2012 s'estructura en aquestes línies de treball i actuacions dins de tres eixos estratègics:

- Programes per incrementar l'accés i la disponibilitat de la informació,
- La Biblioteca Digital de Catalunya,
- La millora de recursos i serveis.

Addicionalment als objectius prioritaris, la Comissió Tècnica prepara i aprova objectius tècnics, que són els que configuren els plans anuals dels grups de treball, i es tenen objectius de l'oficina del CBUC.

OBJECTIUS:

Per al període 2012-14, els objectius prioritaris del CBUC serien:

- Redefinir el contingut i el funcionament de la BDC per adaptar-lo a les circumstàncies actuals.
- Modificar l'actual RECERCAT per a que esdevingui el portal de la recerca de Catalunya.
- Accedir des d'un sol punt a la totalitat de recursos documentals accessibles per la comunitat d'usuaris de les institucions membres del CBUC.
- Adaptar el CBUC als canvis normatius recents.

3.3. 1 La Biblioteca Digital de Catalunya (BDC) conté els recursos d'informació electrònica contractada pels membres del CBUC i els dipòsits d'accés obert que contenen documentació generada per les institucions del consorci. Impulsat per la Biblioteca de Catalunya i el CBUC. Els dipòsits documentals amb continguts propis són set:

TDX (Tesis Doctorals en Xarxa)
RACO (Revistes Catalanes amb Accés Obert)
RECERCAT (Dipòsit de la Recerca de Catalunya)
MDC (Memòria Digital de Catalunya)
MDX (Materials Docents en Xarxa)
Dialnet
Bases de dades catalanes

D'aquests destaquen dos per la seva relació amb el patrimoni bibliogràfic:

3. 3. 1. 1 RACO (Revistes Catalanes en Accés Obert)

Un portal d'accés obert que inclou publicacions periòdiques tancades que han estat representatives dins de la cultura i la societat catalana.

Els seus objectius són:

- Possibilitar la consulta sobre les publicacions periòdiques completes. Els usuaris podran accedir a les col·leccions senceres de les publicacions sense haver de perdre temps i esforços en la seva localització i consulta a diferents institucions.
- Recuperar i preservar el patrimoni hemerogràfic català. El fet de disposar de substituïts digitals dels documents minimitza l'ús dels originals i el seu desgast.
- Incrementar els continguts catalans a Internet en accés obert, testimoni de la història, de la societat i de les manifestacions artístiques de Catalunya al llarg de diferents èpoques. Fer-les accessibles a Internet contribueix a donar a conèixer la cultura i llengua catalana arreu del món.
- Promoure la cooperació entre institucions per completar les col·leccions, millorar els serveis, compartir recursos i rendibilitzar les col·leccions documentals.

3. 3. 1. 2. Memòria Digital de Catalunya (MDC)

És un repositori cooperatiu des del que es poden consultar, en accés obert col·leccions digitalitzades relacionades amb Catalunya i el seu patrimoni o que formen part de col·leccions especials d'institucions científiques, culturals o erudites catalanes. Està impulsat per les Universitats de Catalunya i la Biblioteca de Catalunya.

La seva missió és la de millorar els serveis bibliotecaris a través de la cooperació.

El seu principal objectiu és augmentar la visibilitat i consulta de patrimoni documental català, que és concreten en els següents:

- Impulsar la digitalització del patrimoni català
- Fer visibles unes col·leccions que, en la majoria dels casos per la seva raresa i/o condició física, són d'accés difícil i/o restringit
- Ser la interfície que permeti la consulta conjunta d'aquest patrimoni
- Facilitar els instruments per a la seva preservació.

3. 4 REBIUN (Red de bibliotecas universitarias)

La xarxa de biblioteques de biblioteques universitàries espanyoles REBIUN és una comissió de la Conferència de Rectors de les Universitats Espanyoles (CRUE) des de 1994. Va ser creat al 1988 i des de llavors representa totes 75 universitats membres del CRUE i del CSIC (Consejo Superior de Investigaciones Científicas y Sociológicas).

MISSIÓ:

Liderar, coordinar i donar directrius a les biblioteques universitàries i científiques potenciant la cooperació i la realització de projectes conjunts per donar resposta als nous reptes que les universitats tenen plantejats en els àmbits de l'aprenentatge, la

docència la investigació i la formació al llarg de la vida.

El III Pla estratègic REBIUN 2020 està format per la missió, visió, valors i 4 línies estratègiques, cadascuna amb cinc objectius generals.

Les línies estratègiques són:

- Millorar l'organització, la comunicació i el lideratge de REBIUN
- Donar suport a la docència, l'aprenentatge, investigació i gestió
- Potenciar el desenvolupament i l'ús de la biblioteca Digital 2.0, Internet i xarxes socials.
- Construir i oferir un catàleg de serveis i productes col·laboratius de qualitat.

Per un millor desenvolupament de les seves funcions a REBIUN funcionen 11 grups de treball, 7 relacionats directament amb el Pla estratègic vigent i 4 amb caràcter permanent:

- Catàleg col·lectiu
- Estadístiques
- Patrimoni
- Préstec interbibliotecari

Patrimoni bibliogràfic

El grup de patrimoni bibliogràfic contribueix a la difusió del patrimoni bibliogràfic universitari constituït per incunables, manuscrits, impresos anteriors al segle XIX i impresos del segle XIX. A més compta amb un catàleg de fons antic dins del Catàleg Col·lectiu de REBIUN.

Són membres d'aquest grup de treball representats de la UCM i la UB.

Entre les seves funcions, elaboren informes sobre la seva activitat (l'última Assemblea el 2008) o sobre alguna recomanació en el tractament tècnic de fons antic com el procediment a seguir amb les marques d'antics posseïdors.

També hi ha informació sobre exposicions i seminaris realitzades fa algun temps: Exposició Ex libris Universitatis (2000), Seminari sobre Patrimoni bibliogràfic (2000).

3. 5 Bibliothèque de la Sorbonne Universités de Paris (BSUP)

Hereva de la Biblioteca de la Universitat de París oberta l'any 1770, la Sorbonne és una biblioteca interuniversitària regida per una convenció formada per les universitats de París I, III, IV, V i VII.

La BIU Sorbonne⁵ és un centre punter en adquisició i difusió d'informació científica i tècnica en història medieval (Centre d'acquisition et de diffusion de l'information scientifique et technique. CADIST) moderna i en ciències de l'Antiguitat. Actualment la biblioteca està tancada per reformes i es preveu que torni obrir a la tardor de 2013. Aquestes reformes serviran per millorar els seus serveis i posicionar la BIU Sorbonne com una biblioteca de referència pels investigadors.

El Pla estratègic de la biblioteca està recollit en el document Chargé de mission pour la coordination des services aux publics et l'édition numériques.

La seva aplicació és de caràcter transversal a tots els departaments que formen la BIU Sorbonne.

MISSION:

Tot i que no està definida textualment podem deduir que és la excel·lència dels seus serveis bibliotecaris a través del treball coordinat dels seus departaments.

Els objectius d'aquest pla són els següents :

- Definir i desenvolupar una oferta de serveis virtuals adreçat als investigadors.
- Definir i desenvolupar l'oferta de formació als lectors de la biblioteca.
- Assegurar el pilotatge i el seguit de la política d'edició electrònica de la biblioteca.

El camí cap a l'excel·lència en els seus serveis també és aplicada al seu fons documental l'ha impulsat a desenvolupar una sèrie de Pôles d'excellence en l'àmbit de la història, literatura i filosofia francesa però també a les col·leccions patrimonials que formen part de seu fons bibliogràfic.

La seva col·lecció de fons antic està formada per manuscrits, estampes i impresos anteriors al 1801 i compta amb més de 3000 manuscrits, més de 100 000 impresos i més de 6000 estampes.

Els fons de la Sorbonne provenen de l'universitat de Paris d'Ancien Régime i de les donacions de Victor-Cousin i del duc Richelieu.

La consulta a aquests fons es pot fer des del catàleg de consulta manual que hi ha a la biblioteca o a través del catàleg on line. La pàgina web posa a disposició dels usuaris un manual amb les instruccions bàsiques per realitzar les seves consultes amb èxit.

Per la millorar l'accés a les seves col·leccions via Internet, la biblioteca té previst la implantació d'un nou portal d'informació documental concebut com una plataforma d'accés a les col·leccions i serveis. Aquest projecte va ser dissenyat després l'estudi de l'evolució de les pràctiques d'investigació i de l'ús des usuaris.

Altres projectes, en curs, pel Departament de llibres antics són:

- La catalogació del seu fons (llibres impresos, manuscrits i estampes) per incloure aquests registres en el Catalogue général des bibliothèques publiques de France.
- Participa en el programa nacional "Liber floridus"⁶ i amb la incorporació la seva col·lecció de manuscrits medievals para facilitar les recerques iconogràfiques i posar en valor el patrimoni de les biblioteques d'ensenyament superior.
- Té previst implantar un nou sistema de numeració del seu fons que respongui a les necessitats de la seva comunitat científica, segueixi el corpus de temàtiques especialitzades i que es pugui consultar online.
- Instaurar un programa regular de restauració de documents del seu fons patrimonial.

3. 6 Consortium universitaire de périodiques numériques (COUPERIN)

Couperin va néixer el 1999 i des de llavors encapçala diferents projectes relacionats amb la informació i l'edició científica al servei de l'ensenyament superior.

Actualment està treballant en el projecte MESURE et AnalogIST un projecte sobre recollida, anàlisi i tractament de dades estadístiques.

MISSION :

- Recollir i analitzar les necessitats documentals dels seus membres.
- Avaluar, negociar i organitzar la compra de recursos documentals en benefici dels seus membres.
- Desenvolupar una xarxa nacional de competències i intercanvis en matèria de documentació electrònica en referència a polítiques d'adquisició, plans de desenvolupament, sistemes d'informació, models de facturació amb els editors...
- Contribuir a clarificar i a desenvolupar les relacions contractuals amb els editors.
- Millorar la comunicació científica i afavorir la posada en marxa de sistemes no comercials de la Informació Científica i Tècnica amb el desenvolupament d'eines adequades.
- Desenvolupar una interfície de sistemes d'informació documental útil al món de l'Ensenyament Superior i de Recerca, coherent amb altres institucions vinculades amb Sistemes d'informació.
- Afavorir la cooperació nacional, europea i internacional dins del domini de la documentació electrònica.

L'associació i la cooperació entre institucions davant de problemàtiques comuns en referència a l'ITS (Information Scientifique et technique). Van decidir associar-se

Couperin, l'ADBU (Association des directeurs et des personnels de direction des bibliothèques universitaires et de la documentation) i l'AURA (Association du réseades établissements utilisateurs de l'ABES) per elaborar unes propostes comuns en matèria de política nacional de l'IST.

L'accés al IST i les condicions de la seva producció són qüestions que abasten més enllà del cercle de les biblioteques i dels serveis de documentació, es tracta de millorar la qualitat de la investigació francesa.

Per una informació i una edició científiques al servei de l'ensenyament superior i de la democràcia i també participa a l'elaboració d'un esquema nacional de preservació de les dades i els recursos amb operadors nacionals com internacionals.

Són membres Couperin les universitats, les grans escoles, els organismes de recerca i algunes institucions públiques relacionats amb la salut o amb l'ensenyament superior o de recerca.

3. 7 Consortium of European Research Libraries (CERL)

El Consorci de Biblioteques d'Investigació Europees (CERL) es va crear el 1992 a iniciativa de diferents biblioteques d'investigació amb la finalitat de crear un catàleg col·lectiu de documents impresos abans de 1830.

El propòsit del Consorci és compartir els recursos i l'experiència entre les biblioteques d'investigació per millorar l'accés, l'ús i la preservació del patrimoni bibliogràfic europeu.

El primer objectiu de l'organització és recollir en una base de dades els llibres impresos a Europa anteriors a 1830. Aquesta base de dades, la Hand Press Book (HPB) contempla la diversitat multilingüe i multicultural del patrimoni europeu i de les seves institucions.

Actualment CERL treballa en el desenvolupament de tres recursos fonamentals:

1. Tesaure CERL.- Per normalitzar el nom dels llocs i les persones, ja que hi ha variacions entre els diferents països, així com les variants ortogràfiques, les formes en llatí o altres idiomes i els noms ficticis.
2. Portal CERL.- Aquest portal proporciona accés a bases de dades que contenen materials manuscrits, impresos, material fotogràfic i altres materials especials.
3. Procedència de la informació.- Per facilitar la cerca única a bibliotecaris i investigadors CERL afegeix informació sobre la seva procedència dels manuscrits a Heritage of the Printed Book una base de dades que acull una col·lecció de documents impresos en el període 1455-1830.

En l'actualitat la base de dades de llibres anterior a 1830 reuneix prop de 3.000.000 registres de les més destacades biblioteques europees, entre les que es troba la Biblioteca Nacional d'Espanya.

Aquesta base de dades només és consultable per les biblioteques i institucions que són membres del Consorci, és a dir, biblioteques i institucions.

MISSIÓ:

- Donar suport a l'estudi del patrimoni del llibre en Europa mitjançant serveis des envupats que donen suport d'accés integrat a dades de qualitat.
- Desenvolupar i mantenir una sèrie d'eines apropiades per l'estudi dels patrimoni imprès i escrit europeu.
- Contribuir a ajuntar iniciatives de desenvolupament de l'infraestructura digital per les humanitats incloent el desenvolupament i implementació d'estàndards, especialment els que faciliten interoperabilitat.

OBJECTIUS:

Per 2015, CERL oferirà eines i serveis més adequats per l'ús d' infraestructures de recerca moderna per investigadors i bibliotecaris que treballin el patrimoni europeu fins el 1850.

Per això ha dissenyat un Pla estratègic que li permeti assolir aquests objectius i fer xarxa amb biblioteques i organitzacions d'àmbit europeu.

3.8 League Bibliothèques Européennes de Recherche (LIBER)

LIBER (Ligue des Bibliothèques Européennes de Recherche-Associació de Biblioteques de Recerca europea) és la principal xarxa de biblioteques de recerca a Europa. LIBER comprèn més de 400 biblioteques (Biblioteques Nacionals, Biblioteques Universitàries, Biblioteques Estatals, Biblioteca i Biblioteques Especials i Consorcis) de més de 40 països. La xarxa de LIBER no és d'ús restringit a l'àrea de la Unió Europea sinó que també és àmpliament utilitzada altres de biblioteques de fora de l'àmbit europeu.

Creada l'any 1971 la Conferència de la Lliga de Biblioteques Europees d'Investigació LIBER és una organització no governamental que agrupa les biblioteques d'investigació europea.

MISSIÓ:

- Proporcionar una infraestructura d'informació i recerca per les institucions que formen part de LIBER a nivell mundial.
- Millorar els serveis i infraestructures als usuaris de LIBER.
- Promoure i defensar les biblioteques europees.
- Desenvolupar serveis d'informació innovadors a professionals i biblioteques que siguin a LIBER com a líder de la comunitat bibliotecària nacional i internacional.

L'estratègia de biblioteca de LIBER per 2013-2015 titulat: *Re-inventing the Library for the Future*, un ambiciós pla de desenvolupament i creixement de les activitats de suport pels de membres de LIBER.

Aquesta estratègia presenta tres àmbits d'actuació:

1. Infraestructures de recerca i investigació
2. Remodelar la Biblioteca de Recerca
3. Suport i comunicació

Els objectius d'aquestes àrees d'actuació es desenvoluparan dins de diferents plans d'implantació que seran revisats regularment atenent les prioritats i canvis que pugui provocar el context de crisi econòmica actual que afecta de forma desigual als diferents països europeus.

OBJECTIU :

El seu objectiu principal és ajudar a les biblioteques d'investigació europees a establir connexions i xarxes de cooperació que permetin assegurar la preservació del patrimoni cultural europeu, incrementar l'accés als fons bibliogràfics i oferir als usuaris serveis d'informació més eficients.

Actualment LIBER compta amb quatre grups de treball:

1. Col·leccions patrimonials i preservació, aquest grup treballa amb CERL.
2. Preservació Digital.
3. Mapes de Grups d'experts, una web que recull els informes i articles que s'han publicat a LIBER per diferents experts.
4. Bibliotecaris de Manuscrits.

També cal destacar de LIBER la seva tasca com agent col·laborador amb agrupacions i organitzacions de l'àmbit bibliotecari per crear una infraestructura capaç de satisfer les necessitats dels usuaris de biblioteca.

4.-Correlació entre els diferents models

Si partim de la interpretació d'Amado Salgueiro sobre estratègia: "art o habilitat per dirigir un assumpte" (Salgueiro, 1998) podem considerar l'estratègia com una actitud. Una actitud que ens conduirà a assolir uns objectius amb uns recursos disponibles i en un marc temporal.

Potent eina de planificació, l'estratègia que va néixer en els camps de batalla, s'ha estès en molts altres camps com ara: la política, el joc, l'empresa, etc. Doncs: "es una poderosa eina de diagnòstic, anàlisi, reflexió i presa de decisions, sobre de quefer diari i el camí que han de recórrer en el futur les comunitats, organitzacions i institucions", segons defineix Pablo Navajo (2009).

Considerant-la com un instrument de gestió empresarial que s'aplica en totes les institucions que han estat objecte d'aquest estudi, podem assenyalar algunes semblances i diferències entre les maneres de fer d'aquestes de biblioteques i

consorcis. Per comparar aquests comportaments prestarem especial atenció als següents apartats:

- Les iniciatives que aquestes biblioteques estan duent a terme en matèria de patrimoni bibliogràfic.
- Els diferents models de gestió que utilitzen.
- Els conceptes clau que determinen el desenvolupament de polítiques de gestió d'aquestes entitats.

Per representar les iniciatives, s'ha elaborat una taula resum que vincula entitats i objectius recollits dels plans estratègics.

Destaquem en aquesta taula les accions que directament relacionades amb fons patrimonials i que, com podem comprovar, són les biblioteques i consorcis espanyols, el consorci europeu i la Lliga de biblioteques europees. La biblioteca i el consorci francès no contempen cap acció concreta en el tractament d'aquest fons, sinó que defineix objectius i accions globals (fons, usuaris, proveïdors...).

INICIATIVES		
Biblioteca Històrica "Marques de Valbeccia" Universitat Complutense de Madrid	CRAI- Biblioteca de Reserva Universitat de Barcelona	Bibliothèque de la Sorbonne Université de Paris
<ul style="list-style-type: none"> • Difondre i impulsar les polítiques de conservació i preservació del patrimoni bibliogràfic i documental. • Completar la descripció i catalogació de les col·leccions singulars. • Potenciar el coneixement, accés i difusió de les col·leccions del patrimoni bibliogràfic. • Enfortir els projectes de digitalització del patrimoni bibliogràfic. • Potenciar el recolzament a la docència i investigació en matèria de patrimoni bibliogràfic. • Promocionar el valor i riquesa del seu patrimoni bibliogràfic. 	<ul style="list-style-type: none"> • Realitzar accions orientades a la total catalogació i descripció de les col·leccions. • Digitalitzar el patrimoni bibliogràfic, continuant amb els projectes actuals existents i col·laborant en projectes d'àmbit nacional i internacional. • Garantir la conservació del patrimoni i fons bibliogràfic de la UB en les millors condicions possibles. • Organitzar i gestionar els recursos informacionals de la UB. 	<ul style="list-style-type: none"> • Definir i desenvolupar una oferta de serveis virtuals adreçats als investigadors. • Definir i desenvolupar l'oferta de formació als lectors de la biblioteca. • Assegurar el desenvolupament de la política d'edició electrònica de la biblioteca.
REBIUN (Red de bibliotecas universitarias) Consorci de Biblioteques Universitàries de Catalunya (CUBC) Consortium universitaire de périodiques numériques (Couperin)		
Les seves activitats s'orienten a: <ul style="list-style-type: none"> • Millorar l'organització, la comunicació i el lideratge de REBIUN • Donar suport a la docència, l'aprenentatge, investigació i gestió • Potenciar el desenvolupament i l'ús de la biblioteca Digital 2.0, Internet i xarxes socials. Construir i oferir un catàleg de serveis i productes col·laboratius de qualitat Té 4 grups de treball de caràcter permanent un d'ells el de Patrimoni.	<ul style="list-style-type: none"> • Redefinir el contingut i el funcionament de la BUC per adaptar-lo a les circumstàncies actuals • Modificar l'actual RECERCAT per a que esdevingui el portal de la recerca de Catalunya • Accedir des d'un sol punt a la totalitat de recursos documentals accessibles per la comunitat d'usuaris de les institucions membres del CUBC. <ul style="list-style-type: none"> • Adaptar el CUBC als canvis normatius recents. 	<ul style="list-style-type: none"> • Recollir i analitzar les necessitats documentals dels seus membres. • Avaluar, negociar i organitzar la compra de recursos documentals. • Desenvolupar una xarxa nacional de competències i intercanvis en matèria de documentació electrònica. • Contribuir a clarificar les relacions contractuals amb els editors. <ul style="list-style-type: none"> • Millorar la comunicació científica no comercial • Desenvolupar una interfície de sistemes d'informació documental al món de l'Ensenyament Superior i de Recerca, coherent amb altres institucions vinculades amb Sistemes d'informació. • Afavorir la cooperació nacional, europea i internacional dins del domini de la documentació electrònica. Actualment està treballant en el projecte MESURE et AnalogIST, un projecte recollida, anàlisi i tractament de dades estadístiques.
Consortium of European Research Libraries (CERL)		
<ul style="list-style-type: none"> • Donar suport a l'estudi del patrimoni del llibre en Europa mitjançant serveis desenvolupats que donen suport d'accés integrat a dades de qualitat. • Desenvolupar i mantenir una sèrie d'eines apropiades per l'estudi del patrimoni imprès i escrit europeu. • Contribuir a ajuntar iniciatives de desenvolupament de l'infraestructura digital per les humanitats incloent el desenvolupament i implementació d'estàndards, especialment els que faciliten interoperabilitat. Com a objectiu principal ha creat base de dades de llibres impresos a Europa anterior a 1830. Aquesta base de dades, la <i>Harold Evans Book (HEB)</i> contempla la diversitat multilingüe i multicultural del patrimoni de les seves institucions. En l'actualitat la base de dades de llibres anterior a 1830 reuneix prop de 3.000.000 registres i està desenvolupant tres recursos fonamentals: un <i>Treasure</i> , un Portal i en la procedència de la info		
League Bibliothèques Européennes de Recherche LIBER		
Esta realitzant actuacions en tres àmbits: Aquesta estratègia presenta tres àmbits d'actuació: <ul style="list-style-type: none"> • Infraestructures de recerca i investigació • Remodelar la Biblioteca de Recerca • Suport i comunicació Compta amb quatre grups de treball permanent un dels de Col·leccions patrimonials i preservació, aquest grup treballa amb CERL		

Models de Gestió

Abans de analitzar els models de gestió de biblioteques i consorcis, cal destacar que a Espanya el nombre de consorcis és més gran que en altres països com, és el cas de França. Un exemple el trobem al comprovar com la biblioteca universitària catalana està associada a dos consorcis, un àmbit autonòmic i l'altra d'abast nacional. Aquest fet està directament relacionat amb el grau de descentralització política i administrativa de cada país. Queda palès que el sistema espanyol, basat en autonomies i amb competències específiques, ofereix més oportunitats de cooperació que un sistema centralitzat com és el francès.

Tanmateix, destaca el nivell de cooperació, elevat via consorci, però també la peculiaritat, en el cas espanyol, d'una presència rellevant, del patrimoni en les universitats com a conseqüència de la desamortització de Mendizábal.

També és evident que l'abast de les biblioteques en referència als seus objectius és més ampli que el dels consorcis, això és així perquè les biblioteques desenvolupen programes orientats als seus fons, ja que com indica en la seva missió la BH-BUCM, el patrimoni bibliogràfic és un dels valors estratègics de la biblioteca. En canvi, en els consorcis els objectius estan abocats a vetllar pel desenvolupament de projectes vinculats a la gestió compartida. Per exemple, la missió del CBUC és millorar els serveis bibliotecaris a través de la cooperació i, per això, impulsa infraestructures digitals com: la Biblioteca Digital de Catalunya, RACO o Memòria Digital de Catalunya.

D'altra banda, en la biblioteca francesa BSUP trobem un decantament de la seva política cap a l'usuari, doncs tot i que no està definida textualment, la seva missió pretén l'excel·lència en els seus serveis. Coincidint, en certa manera amb el propòsit del consorci COUPERIN que apunta cap a satisfer les necessitats dels seus membres.

Les missions dels organismes europeus CERL i LIBER s'adrecen a donar suport a la docència i la investigació i a proporcionar plataformes digitals d'informació i de recerca, també pels seus membres.

La major part de les biblioteques i dels consorcis estan finançats per fons procedents d'agències governamentals, institucions públiques d'àmbit nacional o europeu.

En el cas de les biblioteques el finançament va totalment a càrrec d'aquestes, però pel que fa referència als consorcis és habitual que aquests rebin subvencions per iniciar un programa i que quan aquest sigui operatiu passi a ser sostingut amb la participació de les biblioteques participants. Inclús LIBER, que és una organització no governamental, compta amb les aportacions econòmiques de les 400 biblioteques que formen la Lliga.

D'altra banda, en el context de crisi econòmica en el que ens trobem no és estrany dir que les retallades en els subsidis i la manca de finançament constitueixen un dels problemes més comuns amb els que es troben aquestes institucions

Conceptes Clau:

En molts casos, aquestes organitzacions utilitzen els conceptes clau utilitzats coincidents per descriure els seus objectius són coincidents. Després d'analitzar els objectius, podem assenyalar que aquests conceptes són 10:

Cooperació, Digitalització, Suport a la docència i la investigació, Conservació i preservació, Difusió i comunicació, Accés, Tractament del fons, Serveis virtuals, Formació d'usuaris, Desenvolupament d'eines informàtiques i Infraestructures digitals.

Aquests conceptes els hem incorporat en una taula que hem vinculat amb les organitzacions que els utilitzen, així aquesta representació gràfica ens servirà per establir algunes conclusions, que comentarem:

Conceptes clau	Biblioteques, consorcis i lliga de biblioteques							
	BH-EUCN	CRAL-BR	BSUP	CUBC	REBIUN	COUPERIN	CERL	LIBER
Cooperació						X		
Digitalització del fons	X	X						
Suport a la docència i la investigació							X	X
Conservació i preservació	X	X						
Difusió i comunicació	X				X	X		X
Accés al fons	X			X				
Tractament i organització del fons	X	X		X				
Serveis virtuals			X		X			
Formació d'usuaris			X					
Desenvolupament d'infraestructures digitals		X	X	X	X	X	X	X

5.-Conclusions

Com hem pogut comprovar les biblioteques i els consorcis de l'estat espanyol comparteixen més conceptes clau en els seus objectius que les institucions veïnes. És a dir, la biblioteca i els consorci francès mostren interessos diferents en el que es refereix a conceptes claus. També destaca que les tres biblioteques s'orienten els seus esforços cap al fons i als usuaris quan els consorcis ho fan cap a la cooperació. Això, és fruit del model de gestió que cada entitat aplica i que hem comentat anteriorment. Un exemple el tenim en la BH-BUCM i la CRAI-BR que marca com a prioritats: la digitalització, la conservació i preservació i el tractament del fons, i els consorcis només afavoreixen polítiques adreçades a l'accés, la difusió i el desenvolupament d'infraestructures digitals. És a dir, cap a eines de cooperació i difusió.

Són destacables les coincidències entre CERL i LIBER amb accions cap suport a la docència, la investigació i al desenvolupament d'infraestructures digitals. Això és el resultat de la cooperació existent entre els dos organismes, i que com podem comprovar a la taula, es transforma en l'aplicació de les mateixes línies de treball.

També és notable l'interès per desenvolupar infraestructures digitals per part d'aquests organismes. Tots ells a excepció de la BH-BUCM estan abocats a aquest objectiu. L'explicació la podem trobar en l'aposta clara que per la difusió i comunicació fan aquestes biblioteques i consorcis. Fer accessible la seva col·lecció a través del web amb procediments com la digitalització és una important eina de difusió que, a més, resolt la disjuntiva entre la conservació i l'ús d'uns fons que fins ara només es podien consultar "in situ", alhora que obre una porta al suport a la docència i l'investigació, una tendència que comença a agafar força a Europa i que d'aquí a un temps no molt llunyà podrem valorar la seva extensió.

6.-Bibliografia

Giordano, Tommaso (2002) "Library Consortium Models in Europe: a Comparative Analysis", Alexandria, Vol. 14, núm. 1, pp. 41-52.

Moralejo Álvarez, Mª Remedios. "El Patrimonio Bibliográfico de las Bibliotecas Universitarias", Boletín de la ANABAD, XLIX, 2

Navajo Gómez, P. (2009) La Planificación estratégica en organizaciones no lucrativas: guía participativa basada en valores. Madrid: Narcea.

Salgueiro, Amado (1998) Planificación: el arte de establecer objetivos. Madrid: AENOR.

Fonts electròniques

Biblioteques i consorcis

Biblioteca Digital de Catalunya (BDC). Disponible en:
<http://www.cbuc.cat/cbuc/programes_i_serveis/bdc> [Consulta: 22 juny 2013].

Biblioteca Històrica “Marqués de Valdecilla” de la Universitat Complutense de Madrid (BH-BUCM). Disponible en:

<<http://www.ucm.es/BUCM/intranet/29348.php>> [Consulta: 22 juny 2013].

Bibliothèque de la Sorbonne Universités de Paris (BSUP). Disponible en:

<<http://www.bibliotheque.sorbonne.fr/biu/>> [Consulta: 22 juny 2013].

Consorci de Biblioteques Universitàries de Catalunya (CBUC). Disponible en:

<<http://www.cbuc.cat/>> [Consulta: 22 juny 2013].

Consortium of European Research Libraries (CERL). Disponible en:

<<http://www.cerl.org/>> [Consulta: 22 juny 2013].

Consortium universitaire de périodiques numériques (COUPERIN). Disponible en:

<<http://www.couperin.org/>> [Consulta: 22 juny 2013].

CRAI- Biblioteca de Reserva. Universitat de Barcelona (CRAI-BR). Disponible en:

<<http://www.bib.ub.edu/biblioteques/reserva/>> [Consulta: 22 juny 2013].

League Bibliothèques Européennes de Recherche (LIBER). Disponible en:

<<http://www.libereurope.eu/>> [Consulta: 22 juny 2013].

Memòria Digital de Catalunya (MDC). Disponible en:

<<http://mdc1.cbuc.cat/>> [Consulta: 22 juny 2013].

Red de bibliotecas universitarias (REBIUN). Disponible en:

<<http://www.rebiun.org/>> [Consulta: 22 juny 2013].

Revistes Catalanes en Accés Obert (RACO). Disponible en:

<<http://www.raco.cat/index.php/raco>> [Consulta: 22 juny 2013].

Plans estratègics

Pla estratègic: Línia 7. Biblioteca Històrica “Marqués de Valdecilla” de la Universitat Complutense de Madrid. Disponible en:

<<http://www.ucm.es/BUCM/intranet/doc14417.pdf>> [Consulta: 22 juny 2013].

Pla estratègic; Bibliothèque de la Sorbonne Universités de Paris (BSUP). Disponible en:

<http://www.bibliotheque.sorbonne.fr/biu/IMG/pdf/Profil-de_pos-te_services_aux_publics_edition_numerique_2012.pdf> [Consulta: 22 juny 2013].

Pla estratègic; Consorci de Biblioteques Universitàries de Catalunya (CBUC). Disponible en:

<http://www.cbuc.cat/cbuc/sobre_el_cbuc/pla_de_treball/pla_de_treball_2012> [Consulta: 22 juny 2013].

Pla estratègic; Consortium of European Research Libraries (CERL). Disponible en:

<http://www.cerl.org/_media/about/cerl_strategic_plan_2010_2015.pdf> [Consulta: 22 juny 2013].

Pla estratègic; CRAI- Biblioteca de Reserva. Universitat de Barcelona. Disponible en:

<<http://www.bib.ub.edu/fileadmin/arxiu/plaestrategic2011-14.pdf>> [Consulta: 22 juny 2013].

Pla estratègic; League Bibliothèques Européennes de Recherche (LIBER). Disponible en:

<<http://www.libereurope.eu/strategy>> [Consulta: 22 juny 2013].

Pla estratègic REBIUN 2020. Disponible en:

<<http://www.ucm.es/BUCM/intranet/doc18579.pdf>> [Consulta: 22 juny 2013].

Grups de treball

Grup de patrimoni bibliogràfic REBIUN 2020. Disponible en:
<<http://www.rebiun.org/Patrimoniobibliografico/>> [Consulta: 22 juny 2013].

Grups de treball League Bibliothèques Européennes de Recherche (LIBER). Disponible en:
<<http://www.libereurope.eu/committee/heritage>> [Consulta: 22 juny 2013].

Llista de membres

Llista completa de membres: Consortium of European Research Libraries (CERL). Disponible en:
<http://www.cerl.org/membership/list_members> [Consulta: 22 juny 2013].

Llista completa de membres: Consortium universitaire de périodiques numériques (COUPERIN). Disponible en:
<<http://www.couperin.org/presentation/notre-organisation/les-membres-de-couperin>> [Consulta: 22 juny 2013].

Llista completa de membres: League Bibliothèques Européennes de Recherche (LIBER). Disponible en:
<<http://libereurope.eu/userlist>> [Consulta: 22 juny 2013].

Altres

Catàleg on line: Bibliothèque de la Sorbonne Universités de Paris (BSUP). Disponible en:
<<http://www.bibliotheque.sorbonne.fr/biu/spip.php?article74>> [Consulta: 22 juny 2013].

Portal de Consortium of European Research Libraries (CERL). Disponible en:
<<http://cerl.epc.ub.uu.se/sportal/>> [Consulta: 22 juny 2013].

Programa nacional Liber floridus. Disponible en:
<<http://liberfloridus.cines.fr/>> [Consulta: 22 juny 2013].

Projecte MESURE et AnalogIST. Disponible en:
<<http://couperin.org/groupe-de-travail-et-projets-deap/statistiques-dusage/134-statistiques-dusage/988-analogist-ezpaarse-recueil-traitement-et-analyse-des-statistiques-locales>> [Consulta: 22 juny 2013].

7.- Notes

¹ Universitats públiques:

1. Biblioteca de la Universidad Complutense de Madrid
2. Biblioteca de la Universitat de Barcelona
3. Biblioteca de la Universidad de Salamanca
4. Biblioteca de la Universidad de Sevilla
5. Biblioteca de la Universitat de Valencia
6. Biblioteca de la Universidad de Valladolid
7. Biblioteca de la Universidad de Zaragoza
8. Biblioteca de la Universidad de Santiago de Compostela
9. Biblioteca de la Universidad de Granada
10. Biblioteca de la Universidad de Oviedo
11. Biblioteca de la Universidad de La Laguna
12. Biblioteca de la Universidad de Murcia

Universitats privades:

13. Biblioteca de la Universidad Pontificia de Salamanca
14. Biblioteca de la Universidad Pontificia de Comillas

15. Biblioteca de la Universidad de Deusto
16. Biblioteca de la Universidad de Navarra

² A l'aparatat de Fonts electròniques es relacionen els accessos web a aquestes intitucions, als seus plans estratègics, a grups de treball, a la llista completa dels membres en el cas dels Consorcis i a altres informacions complementaries:

³ Universitat de Barcelona

http://ca.wikipedia.org/wiki/Universitat_de_Barcelona

Universitat Autònoma de Barcelona

http://ca.wikipedia.org/wiki/Universitat_Aut%C3%B2noma_de_Barcelona

Universitat Politècnica de Catalunya

http://ca.wikipedia.org/wiki/Universitat_Polit%C3%A8cnica_de_Catalunya

Universitat Pompeu Fabra

http://ca.wikipedia.org/wiki/Universitat_Pompeu_Fabra

Universitat de Girona

http://ca.wikipedia.org/wiki/Universitat_de_Girona

Universitat de Lleida

http://ca.wikipedia.org/wiki/Universitat_de_Lleida

Universitat Rovira i Virgili

http://ca.wikipedia.org/wiki/Universitat_Rovira_i_Virgili

Universitat Oberta de Catalunya

http://ca.wikipedia.org/wiki/Universitat_Oberta_de_Catalunya

⁴ Universitat Jaume I

http://ca.wikipedia.org/wiki/Universitat_Jaume_I

Universitat de Vic

http://ca.wikipedia.org/wiki/Universitat_de_Vic

Universitat d'Andorra

http://ca.wikipedia.org/wiki/Universitat_d%27Andorra

Universitat de les Illes Balears

http://ca.wikipedia.org/wiki/Universitat_de_les_Illes_Balears

Universitat Ramon Llull

http://ca.wikipedia.org/wiki/Universitat_Ramon_Llull

Universitat Internacional de Catalunya

http://ca.wikipedia.org/wiki/Universitat_Internacional_de_Catalunya

⁵ Els departaments són :

- La missió communication
- Le service de la documentation électronique
- Le service des systèmes d'information
- Le département de l'accueil des publics et de la communication des documents
- Le département du développement des collections
- Le département des livres anciens et des manuscrits
- Le département du traitement documentaire (pour les projets d'édition électronique)
- La bibliothèque de géographie

⁶ Base de dades, en procés, que permetrà la consulta les il·luminacions dels manuscrits medievals on line. Participen en aquest projecte amb el seus manuscrits: Biblioteques posseïdores de fons, l'Institut de Recherche et d'Histoire des Textes (CNRS), el Centre Informatique National de l'Enseignement Supérieur, el Ministère de l'Education nationale, de l'Enseignement supérieur et de la Recherche.